ROMÂNIA
CONSILIUL DE MONITORIZARE A IMPLEMENTĂRII CONVENȚIEI ONU PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI
Autoritate autonomă sub control Parlamentar
Str. Nerva Traian nr. 3, sector 3, București; tel. +40 21 371 27 66; fax +40 21 371 27 58;
e-mail: secretariat@consiliuldemonitorizare.ro; web: www.consiliuldemonitorizare.ro

Nr. 229/ 11.05.2023

A P R O B,
PREȘEDINTE
Dr. Emanuel Gabriel BOTNARIU

"

R A P O R T

privind vizita de monitorizare desfășurată la Centrul de Abilitare și Reabilitare Sighișoara,
oraș Sighișoara, județul Mureș

Sumar :

Prezentul raport întocmit ca urmare a vizitei de monitorizare inopinate desfășurată la Centrul de Abilitare și Reabilitare, oraș Sighișoara, județul Mureș, efectuată în temeiul prevederilor art. 11 alin. (1) din Legea 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități este structurat în trei secțiuni, după cum urmează:

I. Cadrul general și organizarea vizitei
II. Constatările rezultate din vizita efectuată
III. Recomandări

I. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Ordinul nr. 214/31.07.2023, președintele Consiliului de Monitorizare a dispus efectuarea unei vizite de monitorizare inopinate în perioada 30.07.2023 – 31.07.2023 la **Centrul de Abilitare și Reabilitare, oraș Sighișoara, județul Mureș**, denumit în continuare **„centru”.**

Din echipa de vizitare au făcut parte **Mica Clara,** inspector de monitorizare în cadrul Consiliului de Monitorizare, în calitate de coordonator al echipei, **Suhăianu Iuliana** și **Mitrică Liliana,** experți independenți, **reprezentanți ai societății civile.**

II. Constatările rezultate în urma vizitei de monitorizare.

1. Descrierea serviciului social

Centrul de Abilitare și Reabilitare Sighișoara, județul Mureș este o unitate de asistență socială din subordinea DGASPC Mureș, fără personalitate juridică. La momentul vizitei centrul funcționa în baza unei licențe de funcționare provizorie cu nr.1632/29.03.2023, valabilă până în data de 28.03.2024.

Capacitatea centrului este de 30 de locuri, iar la data vizitei de monitorizare în centru erau 27 de rezidenți (din care 4 beneficiari relocați în 27.08.2023 de la CIAPAD Căsuța Lu-Min).

Centrul deține Regulamentul de Organizare și Funcționare/proceduri operaționale și a fost anexat tabelul cu informarea personalului cu privire la conținutul și respectarea acestora și cu semnăturile participanților.

Pe perioada vizitei, echipa de monitorizare a vizitat toate clădirile centrului, a consultat documentele centrului, și a purtat discuții atât cu personalul centrului (șeful instituției, asistentul medical, psihologul), cât și cu o parte din rezidenți.

Furnizarea de servicii sociale în regim rezidențial în cadrul **centrului** este asigurată de ce 44 salariați, conform Organigramei și Statului de funcții DGASPC Mureș, respectiv:

Denumirea funcției	Nr. posturi în statul de funcții	Posturi vacante
Șef centru	1	0
Medic de specialitate	0,25	0,25
Asistent medical	5	0

Infirmieri cu calificări în domeniu	16	2
Psiholog	1	0
Asistent social	1	0
Animatori sociao-educativi	1	0
Kinetoterapeut	1	0
Terapeut ocupațional	3	0
Personal administrativ	14	0

2. Beneficiari

Centrul găzduia la data vizitei un număr de 27 de beneficiari.

Centrul deține și utilizează o procedură privind admiterea beneficiarilor și pune la dispoziție tuturor celor interesați materiale de prezentare cu informații despre scopul și misiunea centrului, tipuri de servicii și facilități, drepturile și obligațiile beneficiarilor, condițiile de suspendare/încetare a acordării serviciilor către beneficiari.

În data de 28.07.2023, conform adresei nr.42722/28.07.2023, DGASPC Mureș, dispune relocarea unui număr de 4 beneficiari de la CIAPAD "Lu' Min" din Bărdești, jud. Mureș care aparține Asociației RE – MIN. În data de 28.07.2023, conform documentelor incluse în dosare, au fost întocmite și fișele de evaluare pentru cei 4 rezidenți, precum și consimțământul informat, procesul verbal de intrare din 27.07.2023, ora 23.45, informarea beneficiarului în 28.07.2023, fisa de tratament, fișa de incident 28.07.2023, scrisoare medicală – de la spitalul clinic județean Mureș.

Cele 4 persoane relocate au fost relocate doar cu cartea de identitate și cardul de sănătate, situația lor medicală și socială nefiind cunoscută inițial angajaților din CAbR Sighișoara. În timpul vizitei. Șefa de centru a primit prin poștă electronică situația a doi beneficiari (scrisoare medicală și tratament administrat).

TOTAL BENEFICIARI = 27

FEMEI = 13

BĂRBAȚI = 14

Vârsta beneficiarilor:

18 -19 ani	20-29 ani	30-39 ani	40-49 ani	50-59 ani
5	18	3	1	0

Tipul de dizabilități:

Fizic	Somatic	Auditiv	Vizual	Mintal	Neuropsihic	Asociat	HIV/SIDA
0	0	0	0	16	1	10	0

Gradul de handicap:

Grav cu asistent personal	Grav	Accentuat	Mediu/ușor
21	2	4	0

Comportamentul beneficiarilor observat de echipa de monitorizare pe parcursul vizitei a indicat apropierea dintre aceştia şi angajaţi, precum şi o relaţie de respect reciproc.

3. Respectarea drepturilor prevăzute de Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi (denumită în continuare CDPD)

a) Accesibilitate, mobilitate personală, libertatea de expresie şi opinie şi accesul la informaţie (art. 9, 20, 21 din CDPD)

Art. 9 Accesibilitatea

Centrul este amplasat la periferia oraşului Sighişoara, în proximitatea câtorva blocuri, a unei biserici şi mai multor magazine.

Centrul este format dintr-un singur corp, dispus pe un singur nivel şi demisol. Intrarea în centru se face prin faţă unde nu există rampă de acces şi prin spate pentru accesul în curtea interioară, această intrare fiind prevăzută cu o rampă de acces.

Amenajarea spaţiilor interioare permite utilizatorilor de fotoliu rulant accesul în spaţii comune, însă grupurile sanitare nu sunt adaptate pentru a fi utilizate de persoane cu dizabilităţi locomotorii.

Rezidenţii sunt informaţi periodic, potrivit registrelor de informare şi spuselor angajaţilor, cu privire la activităţile şi serviciile furnizate de o asemenea manieră încât

informația să poată fi accesibilă capacității lor de înțelegere și asimilare (având în vedere că majoritatea rezidenților sunt diagnosticați cu retard mental sever). Din documentele puse la dispoziția echipei de vizitare, s-a constatat că aceștia sunt informați cu privire la drepturile pe care le au, precum și obligațiile lor către centru. În centru nu există materiale adaptate în format ușor-de-înțeles, Braille sau audio—video cu subtitrare.

Art. 20 Mobilitatea personală

Beneficiarii dispun de echipamente care le asigură mobilitatea. La data efectuării vizitei de monitorizare, echipa a constatat că, din totalul de 27 de rezidenți, o parte folosesc pentru deplasare dispozitive asistive: 1 fotoliu rulant electric, 1 fotoliu pat electric, 3 scaune rulante.

Mijloacele auto de deplasare puse la dispoziție de către D.G.A.S.P.C. Mureș, sunt accesibilizate/adaptate conform nevoilor beneficiarilor.

Art. 21 Libertatea de expresie și opinie și accesul la informație

Ghidul beneficiarului și Carta beneficiarului sunt afișate conform prevederilor legale în vigoare (la avizier).

Rezidenții provin din sistemul de protecție, nu știu să scrie sau să citească, și au nevoi ridicate de sprijin privind înțelegerea sau comunicarea.

Dreptul la comunicare nu este restricționat de angajații centrului. De asemenea, aceștia au acces la informații prin intermediul mass-media și internet. Pe întreaga perioadă a vizitei, echipa de monitorizare a observat o atitudine deschisă a rezidenților față de personalul complexului, atmosfera fiind una caldă, prietenoasă, de familie.

Totodată, din discuțiile purtate de echipa de monitorizare cu rezidenții care au putut comunica, dar și din interacțiunile acestora din urmă cu șeful centrului și angajații s-a putut

observa faptul că fiecare rezident aflat în centru își poate exprima în mod liber și neîngrădit opiniile.

b) Recunoaştere egală în faţa legii şi accesul la justiţie (art. 12 şi art. 13 CDPD)

Art. 12 Recunoaştere egală în faţa legii

Echipa de monitorizare a constatat că niciunul dintre rezidenți nu este pus sub interdicție și nu a făcut obiectul unor cercetări penale (drepturile lor fiind reprezentate de către Compartimentul Juridic din cadrul DGASCP Mureș la nevoie, conform spuselor angajaților). Niciunul din cei 27 de rezidenți nu are surse proprii de venit.

Art. 13 Accesul la justiţie

Dacă este cazul și rezidenții doresc, serviciul juridic din cadrul D.G.A.S.P.C. Mureș le poate acorda asistență juridică.

c) Libertatea şi siguranţa persoanei, nimeni nu poate fi supus torturii şi niciunui fel de pedeapsă sau de tratament crud, inuman ori degradant, nimeni nu poate fi supus exploatării, violenţei şi abuzului, protejarea integrităţii persoanei (art. 14, 15, 16, 17 din CDPD)

Art. 14 Libertatea şi siguranţa persoanei

Complexul deține toate avizele de funcționare.

Din discuțiile purtate cu rezidenții, din relatările personalului (cei cu care s-a putut discuta) și analiza documentelor puse la dispoziția echipei de monitorizare a reieșit faptul că

aceştia se pot deplasa în afara acestuia ori de câte ori doresc, doar însoțiți și cu bilet de voie, pentru activități culturale, plimbări și mers la cumpărături. Poarta centrului la momentul vizitei era încuiată.

Paza și securitatea centrului este asigurată de către personal specializat angajați (3 paznici), de asemeni există și sistem de supraveghere video în exterior (8 camere video din unghiuri diferite: intrare, foișor, rampa acces).

În centru au fost găsite de echipa de monitorizare 2 registre (registru de contenționare fizică și registrul de contenționare chimică). Ca formă de contenționare, registrul menționează atât contenționare fizică prin legare în jurul taliei de un scaun cu o curea lată sau prin imobilizarea unui braț sau ambelor brațe, contenționare chimică cu diazepam și haloperidol. Contenționările erau dispuse de către medical centrului (medic neurolog). În plus, una dintre rezidente purta pe ambele brațe orteze pentru a preveni autoagresiunea prin lovirea capului cu mâinile, aceste orteze fiind purtate de rezidentă pe termen lung.

Echipa de monitorizare a sesizat apel la 112. La centru s-a deplasat o echipă de poliție și o echipă din cadrul Serviciului de Investigare Criminalistică Mureș. Șeful centrului a pus la dispoziția organelor de poliție toate documentele solicitate cu privire la contenționare.

În centrele rezidențiale este ilegală aplicarea măsurii contenționării, prevederile legii 487/2002 (Legea sănătății mintale), precum și ale normelor de aplicare ale legii 487/2002 referindu-se la aplicarea măsurii contenționării exclusiv în unități medicale aparținând Ministerului Sănătății (Art. 1. (1) Prezentele norme de aplicare reglementează condițiile speciale de îngrijire din structurile de psihiatrie pentru pacienții adulți și copii, drepturile persoanelor internate în unitățile de profil, măsurile de contenție, precum și criteriile pe care o organizație neguvernamentală trebuie să le îndeplinească în situația în care efectuează vizite de monitorizare în unitățile sanitare cu specific psihiatric).

Potrivit prevederilor Convenției, orice fel de privare de libertate motiv de dizabilitate a unei persoanei este discriminatorie, arbitrară și constituie o încălcare a Articolului 14 al CDPD. Comitetul Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități a stabilit că Articolul 14 al Convenției care garantează libertatea și siguranța tuturor persoanelor cu dizabilități în egală măsură cu a oricăror altor persoane nu permite niciun fel de excepție prin care persoanele cu dizabilități pot fi private de libertate din cauza dizabilității lor reale sau percepute.

Raportorul special al ONU privind tortura și alte tratamente crude, inumane sau degradante a subliniat pe parcursul a mai multor mandate că aplicarea prelungită a

contenționării poate fi echivalată cu tortura sau rele tratamente.[1] *Acesta notează că această practică poate duce la atrofie musculară, deformări care pun viața în pericol și încetarea funcționării organelor, sau exacerbarea impactului psihologic.*[2] *Mai mult, Raportorul afirmă că orice tip de contenționare, chiar și cea de scurtă durată, aplicată persoanelor cu dizabilități mintale, poate constitui tortură și rele tratamente.*[3] *În acest context, Raportorul subliniază necesitatea interzicerii fără excepție a tuturor măsurilor coercitive și nevoluntare, inclusiv a contenționărilor, în instituțiile de asistență socială.*[4]

Art. 15 Nimeni nu poate fi supus torturii şi niciunui fel de pedeapsă sau de tratament crud, inuman ori degradant

În urma vizitei de monitorizare nu au fost identificate elemente care ar putea indica faptul că beneficiarilor li se aplică pedepse, tratamente inumane sau degradante, în afară de aspectele menționate anterior privind contenționarea.

Doi rezidenți relocați de la CIAPAD "Lu Min", Bărdești, la preluare prezentau semne de abuz, motiv pentru care șefa de centru a chemat poliția, sau efectuat poze și s-a întocmit fișa de incident (a fost anunțat DGASPC Mureș și DIICOT Mureș, care au venit la centru și au luat declarații acestora).

Art. 16 Nimeni nu poate fi supus exploatării, violenței şi abuzului

Printre instrumentele puse la dispoziția rezidenților pentru semnalarea cazurilor de exploatare, abuz și violență, se regăsește registrul de sesizări și reclamații, cutia de sesizări și reclamații, care se deschide lunar de către șeful centru, asistent social și un rezident. Gestionarea situațiilor de exploatare, abuz și violență se face conform procedurii prin întocmirea fișei de incident.

Rezidenților li se fac informări verbale (în măsura în care aceștia înțeleg, întrucât sunt diagnosticați cu deficiențe mentale grave) cu privire la protecția împotriva neglijării,

---

[1] [1] Națiunile Unite, 2008, Raportul intermediar al Raportorul special al ONU privind tortura și alte tratamente crude, inumane sau degradante Alin. 55, A/63/175. Accesat în data de 28.06.2023 la adresa: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/440/75/PDF/N0844075.pdf?OpenElement

[2] MDRI "Torment not treatment: Serbia's segregation and abuse of children and adults with disabilities", 2004. pp. 19, 47 and 49. Citat în Națiunile Unite (2008), Notă de subsol 16.

[3] Națiunile Unite, 2013, Raportul Raportorul special al ONU privind tortura și alte tratamente crude, inumane sau degradante, Alin. 63. A/HRC/22/53, Accesat în data de 28.06.2023 la adresa: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/105/77/PDF/G1310577.pdf?OpenElement

[4] Ibid.

exploatării, violenței și abuzului. Rezidenții nu au semnalat situații de abuz, agresiuni fizice sau verbale din partea angajaților, iar echipa de monitorizare nu a identificat elemente care ar putea indica faptul că rezidenții au fost exploatați sau au fost supuși unor acte de violență sau abuz.

Art. 17 Protejarea integrității persoanei

În curtea și în interiorul fiecărei căsuță nu există elemente de natură să pună în pericol integritatea fizică a rezidenților.

d) Libertatea de mișcare și cetățenia, viață independentă și integrare în comunitate, (art. 18, 19 din CDPD), abilitare și reabilitare, participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport (art.26, 30 din CCPD)

Art. 18 Libertatea de mișcare și cetațenia

În dosarele sociale există documente care atestă menținerea legăturii cu familia sau alte persoane apropiate.

Art. 19 Viață independentă și integrare în comunitate

În prezent, nu există demersuri privind dezinstituționalizarea rezidenților.

Având în vedere specificul dizabilității rezidenților centrului, echipa de monitorizare consideră că evaluarea nevoilor rezidenților aflați în centru este o etapă esențială în cadrul demersului de dezinstituționalizare, astfel încât să se identifice soluții care să asigure bunăstarea și securitatea acestora, prin asigurarea corespunzătoare a serviciilor de asistență medicală, psiho-socială și altor servicii necesare asigurării unei vieți independent și incluse în comunitate. Mai mult, demersul de dezinstituționalizare trebuie să fie implementată după ce se identifică soluții mai bune pentru fiecare rezident din centru, prin evaluarea multidisciplinară centrată pe persoană, având drept scop înțelegerea completă a situației acestuia.

Art. 26 Abilitare și reabilitare

În centru, există un program zilnic de activități care include planificarea pe ore a activităților de îngrijire personală, servirea mesei, administrarea tratamentului, igienizare, informare și consiliere cu privire la drepturile și facilitățile sociale, abilitare și reabilitare, îngrijire și asistență, activități de menținere/dezvoltare a deprinderilor de viață independentă.

Activitățile la care participă rezidenții se desfășoară în centru conform evaluării și planificării realizate de echipa multidisciplinară. Potrivit spuselor angajaților, de la admiterea în centrul rezidențial, rezidenții au primit servicii în baza nevoilor individuale identificate printr-o evaluare inițială.

Referitor la acordarea asistentei psihologice, aceasta se face în baza unui Plan individualizat de servicii, elaborat de o echipă multidisciplinară formată din medic, asistent social, psiholog, asistent medical, kinetoterapeut, coordonator personal de specialitate, șef centru și manager de caz. Evaluările psihologice și consemnarea rezultatelor evaluării sunt asigurate de către psihologul centrului, în timp ce evaluările și recomandările psihologice respectă procedura standard. O fișă de evaluare psihologică urmărește: Dezvoltarea senzorială; Percepția; Dezvoltarea psiho-motricității; Reprezentarea deficitară; Aria logică (gândirea, memorarea, atenția, motivația, imaginația, vocația); Aria afectivității.

Pe parcursul derulării vizitei de monitorizare a reieșit, din analiza dosarelor beneficiarilor și din discuțiile purtate cu psihologul centrului, că instrumentele de lucru erau completate la zi și în conformitate cu legislația în vigoare, acestea fiind în măsură să reflecte activitatea specialiștilor. La cabinetul psihologic există un registru/caiet în care erau consemnate toate activitățile desfășurate zilnic de către specialiști, iar dosarele rezidenților conțineau o serie de documente, printre care menționăm: fișă monitorizare intervenție, program de abilitare/reabilitare, fișă evaluare psihologică etc.

Responsabilul de caz împreună cu managerul de caz efectuează reevaluări periodice privind: starea de sănătate a beneficiarilor; asistenței educaționale și medicale; kinetoterapie; ergoterapie. În fișele de evaluare se are în vedere: socializarea, gândirea, limbajul, afectivitatea, implicarea în activități, precum și tulburări de comportament (în exces, în deficit), orientare spațial, coordonare vizual-motrică. Din documente a reieșit că fiecare beneficiar participă la un program zilnic la activitățile de: îngrijire personală; servirea mesei; igienizare.

Echipa de monitorizare a constatat că rezidenții centrului participă limitat la activități specifice de ergoterapie de formare, de abilități și deprinderi (timp alocat redus).

Centrul asigură tuturor rezidenților o largă paletă de activități menite să contribuie la viața independentă și integrarea în comunitate, abilitare și reabilitare, participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber cum ar fi: Ascultă muzică; Dans; Film; Se organizează ziua de 8 martie.

Art. 30 Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport

Rezidenții desfășoară activitățile în aer liber prevăzute în programul pentru socializare și participă la activități cultural – artistice. La nivelul centrului există spații special amenajate pentru activități recreative și socializare, iar rezidenții au acces la spațiile exterioare (în curte) unde pot să socializeze și să desfășoare activități în aer liber. Sunt sărbătorite atât zilele de naștere ale rezidenților, cât și sărbătorile religioase mari din timpul anului. Rezidenții au acces la TV și internet.

e) **Dreptul la viață personală, respectul pentru cămin și familie (art. 22, 23 din CDPD)**

Art. 22 Dreptul la viață personală

Cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, la nivelul centrului este întocmită procedura prevăzută de legislație în vederea asigurării confidențialității datelor cu caracter personal, datelor medicale și de reabilitare. În dosarele beneficiarilor au fost identificate acorduri privind folosirea datelor cu caracter personal. Centrul are o bază de date electronică privind beneficiarii găzduiți în centru care este actualizată oricând apar modificări.

Art. 23 Respectul pentru cămin și familie

Centrul asigură, menținerea legăturii și contactul permanent cu familia. În dosarele sociale există documente care atestă menținerea legăturii cu familia sau alte persoane apropiate (acolo unde este cazul).

f) **Educație (art. 24 CDPD)**

La data efectuării vizitei de monitorizare dintre cei 27 de rezidenți, doar unul urmează cursuri școlare (un rezident are 10 clase și un rezident beneficiar CSI nr. 3 Sihișoara - filiala Sighișoara).

g). Sănătate (art. 25 din CDPD)

Centrul are infrastructură și personal pentru acordare asistenței medicale primare. Aceasta este asigurată de către medicul centrului, asistentele medicale, precum și de infirmiere, angajate pe perioadă nedeterminată. În cadrul centrului există cabinet medical.

Beneficiarii sunt înscriși la medic de familie din orașul Sighișoara, care acordă consultații, prescriu tratamente medicale, eliberează rețete, prin care se efectuează analizele medicale anuale la toți rezidenții si beneficiază de rețete pentru afecțiunile cronice. Asistența psihiatrică și neurologică sunt asigurate de cabinetele de specialitate, pe baza unui bilet de trimitere de la medicul de familie. Modalitatea prin care se asigură asistența psihiatrică a beneficiarilor se face prin intermediul CMI (eliberarea rețetelor, scheme de tratament, consultații).Un număr de 21 beneficiari se află sub tratament neuropsihatric. Nu toți rezidenții centrului beneficiază de tratament neuropsihic recomandat de către medicul de specialitate psihiatru. Nu există contract de colaborare cu un medic stomatolog, urgentele stomatologice se rezolvă la Târgu Mureș –Clinica maxilo –faciala pentru diferite extracții (nu se aplica controlul stomatologic de prevenție).

Au fost studiat Registrele de consultații și tratamente, în care erau consemnate consultațiile efectuate de la începutul anului 2022 și până la data efectuării vizitei. Erau notate datele personale ale rezidenților, diagnosticele medicale, numele medicamentelor recomandate, precum și informații despre persoana care a recomandat respectivul tratament și modul efectiv de realizare a acestuia.

La nivelul centrului există raport de tură al asistentelor medicale, în care era consemnată activitatea desfășurată pe parcursul unei zile: administrarea tratamentelor, supravegherea medicală în cazurile beneficiarilor cu probleme de sănătate, monitorizarea rezidenților.

Medicația necesară fiecărui rezident este administrată exclusiv în baza recomandărilor medicului. Aceasta este împărțită și administrată pe ore și zile de către asistentul medical și este specificată în fișele rezidenților. La nivelul centrului rezidențial este utilizată o condică pentru evidența medicamentelor și materialelor sanitare consumabile, completată corespunzător.

Un dosar medical conține: Fișa de monitorizare a stării de sănătate; Consimțământ administrare medicație; Scrisoare medicală; Fișa evaluare comprehensive; Fișa medicație cronică; Fisa de evaluare/reevaluare pluridisciplinară; Foaie de observație clinică generală.

Munca și încadrarea în câmpul muncii (art.27 din CDPD)

La data vizitei de monitorizare nici un rezident nu avea calitatea de angajat (21 de rezidenți sunt încadrați în gradul de handicap cu asistent personal în cazul a 21 de beneficiari).

g) <u>Standarde de viață și protecție socială adecvate (art.28 din CDPD)</u>

Centrul este structurat pe un singur nivel (parter) și demisol regim de înălțime, având 4 module cu 3 dormitoare și o baie, fiecare modul cu două și trei paturi (11 dormitoare), o baie la sala de mese, izolator, cabinet medical, contabilitate, cabinet asistent social și kinetoterapeut, cabinet psihologic, birou șef centru, spălătorie, bucătărie, sală de mese, birouri angajați, sală de kinetoterapie, cameră tehnică cu centrale pe gaz și boiler, buncăr.

În incinta centrului există un spațiu exterior pentru petrecerea timpului liber.

În dormitoare, fiecare rezident dispune de pat propriu. Suprafața alocată fiecărei persoane în dormitoare respectă standardele în vigoare. Rezidenții centrului au dulapuri proprii în care păstrează haine și încălțăminte adecvate genului și sezonului. Angajații centrului ne-au comunicat că, pentru o parte din rezidenți, asigurarea obiectelor de igienă personală se face de către ei, pentru o bună gestionare a acestora. Mobilierul centrului este suficient pentru toți rezidenții centrului.

Echipa de monitorizare nu a identificat aspecte problematice privind asigurarea apei potabile, încălzirii și iluminării spațiului din centru. Centrul dispune de centrală termică pe gaz care furnizează apă caldă grupurilor sanitare și facilităților pentru prepararea hranei și încălzire pe timpul sezonului rece. Apa rece este asigurată din rețeaua publică a orașului. Dormitoarele și spațiile comune dispun de lumină naturală, precum și de ventilație naturală suficiente.

Hrana este preparată în centru și se respectă regimul alimentar, pentru unii rezidenți hrana este pasată, iar unul dintre rezidenți are regim alimentar (fără lactate și fructe crude). Există frigider pentru probe alimentare care erau prelevate la zi. Mâncarea din frigidere și congelatoare erau în termen de garanție.

Hrana este preparată de către bucătari, iar stabilirea meniurilor zilnice este realizată de bucătar, administrator, asistent medical. Sala de mese este dotată cu 13 mese a câte 4 scaune fiecare. Meniul este afișat la loc vizibil, iar beneficiarii sunt consultați cu privire la meniuri. Unii rezidenți sunt hrăniți de către angajați în dormitoare.

Centrul este, în general, bine întreținut, camerele sunt dotate cu mobiler cu ușoare urme de uzură, în timp ce în unele dormitoare pardoseala prezintă urme de uzură.

În centru există saltele antiescare pentru beneficiarii imobilizați, însă la data vizitei nu erau pe paturi.

Beneficiarii sunt îmbracati conform sezonului și după preferințele acestora. Băile și dormitoarele sunt igienizate zilnic. Centrul este dotat cu mașini de spălat și uscătoare. Se respectă circuitul hainelor murdare sau infecțioase.

Art. 29 Participarea la viața politică și publică

Rezidenților le este asigurat dreptul la vot. Dacă doresc pot merge la secția de votare ori de câte ori este cazul pentru a-și exercita acest drept.

h) Gestionarea la nivelul centrului a situației epidemiologice actuale - Situații de risc și urgențe umanitare (art. 11 CDPD)

Se efectuează periodic dezinfecții, iar la intrarea în spațiile de servire a mesei sunt puse la dispoziția beneficiarilor soluții dezinfectante. În spațiile comune sunt afișate la loc vizibil materiale informative privind prevenirea îmbolnăvirii, dar li se fac și informări verbale.

4. <u>Situația deceselor:</u>

Complexul deține o procedură pentru asistența în stare terminală și deces. În intervalul 2021 - 2023 au fost înregistrate decese 2 decese. Acestea au fost notificate Consiliului de monitorizare în 24 de ore.

III. Recomandări

Având în vedere cele constatate în urma vizitei pe care am efectuat-o la **Centrul de Abilitare și Reabilitare, oraș Reghin, județul Mureș** echipa de monitorizare formulează următoarele recomandări pentru respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, astfel cum sunt prevăzute de CDPD:

I. Accesibilitate, mobilitate personală, libertatea de expresie și opinie și accesul la informație (art. 9, 20, 21 din CDPD)

- Accesibilizarea cu suport de tip mână curentă în interiorul centrului pentru asigurarea stabilității și ghidarea rezidenților.
- Accesibilizarea cu rampă în fața centrului conform standardelor.
- Accesibilizarea băilor conform standardelor.

II. Standarde de viață și de protecție socială adecvate (art. 28 CDPD)

- Înlocuirea mobilierului care prezintă urme de uzură.
- Schimbarea pardoselii în unele camere.

III. Viață independentă și integrare în comunitate (art. 19 CDPD)

- Reevaluarea rezidenților și identificarea unor servicii adecvate nevoilor și preferințelor individuale pentru asigurarea transferului acestora în comunitate.

IV. Libertatea și siguranța persoanei (art. 14 CDPD)

- Monitorizare spații comune din interior.
- Elaborarea unei proceduri privind gestionarea situațiilor de criză care să respecte prevederile CDPD și care să prevină privarea de libertate a rezidenților prin măsuri de contenționare sau izolare (DGASPC Mureș, CAbR Sighișoara)
- Sistarea în CAbR Sighișoara a oricărei forme de izolare sau contenționare fizică și chimică a rezidenților
- Evaluarea factorilor declanșatori împreună cu fiecare rezident și stabilirea cu anticipație a modului de acțiune în eventualitatea apariției unei crize care să corespundă dorințelor rezidentului pentru a preveni tratamentul fără consimțământ

- Formarea autorizată a personalului specializat pentru a interacționa cu persoane cu dizabilități care prezintă comportamente dificile (inclusiv formare în comunicare, tehnici de de-escaladare etc.) pentru a combate și a preveni izolarea rezidenților din cauza dizabilității, tratamentele fără consimțământ, precum și situațiile de criză și violența

V. *Art.25 Sănătate (art. 25 CDPD)*

- Încheierea unui contract de colaborare cu un medic stomatolog, în vederea acordării asistentei de prevenție la beneficiari

În respectarea pevederilor art. 14 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr 8/20216 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, cu modificările și completările ulterioare, instituția vizitată are obligația de a comunica Consiliului de Monitorizare, în termen de 30 de zile, un răspuns motivatde privind recomandările și măsurile dispuse. Raportul de vizită, și răspunsul motivat sunt publice și se afișază pe pagina de internet a instituției vizitate, pe cea a autorității publice în subordinea și coordonarea căreia se află aceasta, precum și pe cea a Consiliului de Monitorizare, cu excepția datelor personale.

Prezentul raport are inserate fotografii din care rezultă cele consemnate în acesta.

Restul planșelor și a înregistrărilor nu se fac publice, acestea rămân îndosariate la sediul Consiliului de Monitorizare spre consultare în condițiile legii.

Inspector de monitorizare – Mica Clara

Expert independent – Suhăianu Iuliana

Expert independent – Mitrică Liliana